

วารสาร นาคบุตรปริทรรศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

NARBHUTPARITAT JOURNAL

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2565 Vol. 14 No. 1 January - April 2022

Received: December 10, 2021

Revised: April 12, 2022

Accepted: April 29, 2022

ความมั่นคงระหว่างประเทศภายหลังการระบาด COVID-19

International Security After the COVID-19 Pandemic

ภาคิน โชติเวศย์ศิลป์*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: pakin_ch@hotmail.com

Phakin Chotiweetsin *

faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสังเคราะห์เอกสารนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์ความมั่นคงระหว่างประเทศภายหลังการระบาด COVID-19 โดยการรวบรวมเอกสารระดับทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความวิชาการ บทความวิจัย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563-2564 ที่ได้รับการตีพิมพ์และปรากฏในฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต โดยทำการสืบค้นจำนวน 42 เรื่อง และผ่านเกณฑ์การสังเคราะห์ จำนวน 15 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า ความมั่นคงในสถานการณ์ความมั่นคงระหว่างประเทศภายหลังการระบาด COVID-19 ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) ความมั่นคงด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีแนวโน้มที่จีนจะสามารถเข้ามาเพิ่มระดับความสัมพันธ์กับไทยได้เร็ว เนื่องจากสถานการณ์ภายในจีนที่เริ่มคลี่คลาย และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทยความสัมพันธ์ฉันมิตรอันยั่งยืนและการพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสองประเทศ 2) ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ รัฐสร้างความมั่นคงในการควบคุมและป้องกันการระบาดและการผ่อนคลายมาตรการปิดสถานที่และการเดินทางสร้างความเชื่อมั่นต่อการรับมือกับสถานการณ์หากมีการระบาดแต่ละรัฐ 3) ความมั่นคงด้านอาหารและการเกษตร สร้างฐานความมั่นคงอาหารของครัวเรือนและชุมชนที่เข้มแข็ง และเชื่อมโยงระบบการผลิต การกระจาย อาหารผ่านตลาด “สีเขียว” ทั้งในท้องถิ่นและในเมือง 4) ความมั่นคงด้านการพัฒนาสังคม ให้ความช่วยเหลือชุมชนหรือเปราะบางเพิ่มเติม สำหรับกลุ่มด้อยโอกาสหรือเปราะบางที่ขัดสนมากเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็กเล็ก ในบาง พื้นที่ 5) ความมั่นคงด้านแรงงานข้ามชาติ ภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันส่งเสริม เฝ้าระวัง และป้องกันการบริหารจัดการแรงงาน ข้ามชาติในประเทศไทยในทุก ๆ ด้าน 6) ความมั่นคงด้านสุขภาพและสาธารณสุข ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งด้านความมั่นคงด้านสุขภาพ (Health security) เป็นอันดับที่ 6 จากทั้งหมด 195 ประเทศ และเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศเดียวที่ถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่อบอุ่นของโลก และอันดับที่ 1 ในเอเชีย 7) ความมั่นคงด้านการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยสร้างความมั่นคงและให้ความสำคัญมากกับการลดปัญหานี้ครัวเรือน มีมาตรการสร้างความมั่นคงทางการเงินและสนับสนุนผู้ประกอบการให้รับมือกับการแพร่ระบาด

คำสำคัญ: ความมั่นคงระหว่างประเทศ, การระบาด COVID-19

Abstract

The purposes of this synthetic research are to synthesize international security after the COVID-19 outbreak. It collected secondary documents, including relevant agency documents, academic articles, research articles from 2020-2021 that have been published and appear in the online database Electronic databases, and the Internet. Forty two subjects were searched and fifteen subjects passed the synthesis criteria. The results showed that international security after the COVID-19 outbreak consists of 7 aspects : 1) international relations security has a tendency that China will increase the relationship with Thailand quickly due to the situation in China began to unravel. The relationship between Japan and Thailand is still sustainable and interdependent. 2) economic security, the government ensures stability, in epidemic control and prevention of outbreak, as well as relaxation to open places and travel to give confidence in dealing with the pandemic, 3) food and agriculture security, food and strong communities are built on robust foundations which is linked to production, food distribution through green market both local and urban markets, 4) social development security, the government help community such as pension increase for underprivileged or especially vulnerable groups such as the elderly, the handicapped, and young children in some areas, 5) migrant labor security, the public and private sectors should

work together to promote, monitor and prevent migrant labor management in Thailand in every aspect, 6) health security and public health, Thailand is ranked as the sixth in health out of 195 countries and is also ranked at the top ten of the world among developing countries in addition, it is number 1 in Asia, 7) financial stability, the Bank of Thailand builds stability and attaches great importance to reducing household debt problems. There are measures to create financial stability and support entrepreneurs to cope with the epidemic.

Keywords: International Security; COVID-19 Outbreak

บทนำ

เหตุการณ์ COVID-19 ที่กำลังเผชิญอยู่เป็นปรากฏการณ์ที่มีผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติ มีผลกระทบในทางเศรษฐกิจทั้งเชิงจุลภาคและมหภาค ผลลัพธ์ของวิกฤตการณ์ COVID-19 ครั้งนี้ไม่เพียงแต่มีผลกระทบด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบทางด้านความมั่นคงและการเมืองระหว่างประเทศ ก่อนและหลักจากการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ครั้งนี้ โลกแห่งความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะเปลี่ยนไปจากเดิม จะแปรเปลี่ยนเป็นวิถีทางหลักของความมั่นคงในทางปฏิบัติประเทศต่าง ๆ กระทบวงสาธารณสุขในแต่ละประเทศจะกลายเป็นกระทบด้านความมั่นคงหลังวิกฤต COVID-19 คาดว่าการบริการสาธารณสุขจะมีอย่างทั่วถึงและครอบคลุมมากขึ้น ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ที่ผันเปลี่ยนจะมีผลต่อความเป็นไปของการดำเนินนโยบายความมั่นคงระหว่างประเทศ หลังจากเหตุการณ์ COVID-19 มุมมองต่อการดำเนินนโยบายความมั่นคงในเชิงเผยแพร่ประชาธิปไตยจะถูกลดคุณค่าลง COVID-19 นับเป็นวิกฤตการณ์ที่สำคัญที่สุดในช่วงชีวิตของ แม้ความเปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์จะยังไม่สามารถบ่งชี้ได้แน่ชัด แต่จะเกิดผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคงในระยะยาว (Pitsuwan, 2021) และมีผลกระทบต่อไทยภายหลังการระบาดของไวรัส COVID-19 สืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในกว่า 200 ประเทศและเขตปกครองทั่วโลก ถือเป็นโรคอุบัติใหม่ที่จัดเป็นภัยความมั่นคงรูปแบบหนึ่งซึ่งปรากฏจำนวนผู้ติดเชื้อทั่วโลกเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในยุโรปและสหรัฐฯ ทั้งนี้ การระบาดส่งผลกระทบต่อมิติทางด้านภูมิรัฐศาสตร์และระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยมีแนวโน้มว่าหลายประเทศจะให้ความสำคัญกับกิจการภายในประเทศมากขึ้นจากแนวคิดชาตินิยม ท่ามกลางความล้มเหลวในการแก้ปัญหาขององค์การระหว่างประเทศและ ความร่วมมือระดับภูมิภาค นอกจากนี้จีนมีแนวโน้มก้าวขึ้นมาเป็นบทบาทนำในการเมืองโลกมากขึ้น (Office of the National Security Council, 2021)

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2563 หน่วยงาน ด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการเพื่อพัฒนา กลไกในการบริหารจัดการความมั่นคงและแก้ไขปัญหา ที่พบจากการดำเนินการในปี 2562 โดยดำเนินการตาม แผนการบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง แต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกลไกอำนวยการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการบูรณาการข้อมูลด้าน ความมั่นคง รองรับยุทธศาสตร์ชาติในทุกด้านและการบริหารประเทศในทุกมิติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการการปฏิบัติระหว่างหน่วยงาน ด้านความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างครอบคลุมเพื่อสนับสนุนการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศชาติในทุกมิติได้อย่างยั่งยืน ดำเนินการตามแผนการบูรณาการกลไกบริหารจัดการความมั่นคง นอกจากนี้ ยังมีประเด็นท้าทายที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายระดับประเด็นแผนแม่บทฯ โดยสรุปภาพรวม ได้แก่ 1) สถานการณ์ด้านความมั่นคงของโลก เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะภัยที่เกิดจากความมั่นคงหลายมิติที่เป็นลักษณะเฉพาะในแต่ละบริบทของพื้นที่ ซึ่งเป็นความท้าทายในการบูรณาการ การทำงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด 2) การรักษาความมั่นคงเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รวมถึงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและความเข้มแข็งของชุมชน อีกทั้งควรมีการเตรียมพร้อมเพื่อ

ลดความสูญเสียและผลกระทบจากความรุนแรงของอาชญากรรมและความไม่ปลอดภัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ 3) การบริหารจัดการความมั่นคง โดยเน้นการพัฒนาและบูรณาการข้อมูลของความมั่นคง ควรให้ความสำคัญและกำหนดแนวทาง นโยบายการดำเนินการอย่างชัดเจน รวมถึงเฝ้าระวังการรักษาความปลอดภัยข้อมูลจากการโจรกรรมข้อมูลต่าง ๆ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2021)

ประเทศไทยมีการส่งเสริมความมั่นคงที่ยั่งยืนและความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมเศรษฐกิจที่ยั่งยืนโดยเน้นด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ และการส่งเสริมสังคมและวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ในการประชุมผู้นำภาคธุรกิจอาเซียน โดยเน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจระดับภูมิภาคและความร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางดิจิทัล และความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (The Secretariat of the Cabinet, 2021) อีกทั้งประเทศไทยมีการบริหารจัดการความมั่นคงแรงงานข้ามชาติของประเทศไทยในปัจจุบัน รวมถึงแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ คือ เมียนมา ลาว และกัมพูชา ถูกกำหนดกรอบแนวทางให้ยึดโยงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 -2579) ร่วมกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558 - 2564) ดังนั้น เพื่อสนับสนุนนโยบายดังกล่าวรัฐบาลได้มีการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 อีกทั้งยังปรับปรุงรูปแบบการจ้างงานให้เป็นมาตรฐานสากล ปรับปรุงอัตราโทษ และดึงภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อลดปัญหาการค้ามนุษย์จากแรงงานต่างด้าว ในปีพ.ศ. 2561 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา อาทิเช่น การผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวทำงานในประเทศไทยตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 การดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการจัดทำฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าวให้มีเอกภาพเป็นฐานเดียวกัน, การจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรให้กับแรงงานต่างด้าว ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเพื่อการทำงานหรือการวางระบบสารสนเทศเพื่อการจัดระบบฐานข้อมูลของแรงงานต่างด้าวโดยมีกระทรวงแรงงาน เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นต้น (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Labor, 2021)

ทั้งนี้ประเทศจึงต้องมีการปรับตัวต่อปัญหาโรคระบาด COVID-19 และปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ทั้งระดับระหว่างประเทศ ระดับรัฐ และในระดับสังคม กฎระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนปทัสฐานที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างพลวัตใหม่ด้านความมั่นคง ตลอดจนปทัสฐานและสถาบันต่าง ๆ ขององค์การระหว่างประเทศ รัฐ สังคม และปัจเจกบุคคล จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงการวิจัยเชิงเอกสารเพื่อสังเคราะห์ความมั่นคงระหว่างประเทศภายหลังการระบาด COVID-19 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศวางแผนกำหนดนโยบายและสร้างความมั่นคงระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความมั่นคงระหว่างประเทศภายหลังการระบาด COVID-19

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยสังเคราะห์เชิงเอกสาร มีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ เอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบทความวิชาการ บทความวิจัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563-2564 ที่ได้รับการตีพิมพ์และปรากฏในฐานข้อมูล ออนไลน์ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และอินเทอร์เน็ต ตำรา และวารสาร

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการรวบรวมเอกสารระดับทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบทความวิชาการ บทความวิจัย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2563-2564 ที่ได้รับการตีพิมพ์และปรากฏในฐานข้อมูลออนไลน์

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต โดยทำการสืบค้นจำนวน 42 เรื่อง และผ่านเกณฑ์การสังเคราะห์ จำนวน 15 เรื่อง

การตรวจสอบเอกสารการวิจัย ผู้วิจัยตรวจสอบเอกสาร ตามแนวทางของ Scott (1990) ดังนี้ 1) ความจริง (Authenticity) เป็นเอกสารที่แท้จริง (Origin) เมื่อตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนหรือหน่วยงานที่เขียนเอกสารต้องมีตัวตนจริงและมีความน่าเชื่อถือ 2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) เอกสารนั้นจะต้องไม่มีข้อมูลที่ผิดพลาดบิดเบือนหรือคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง 3) การเป็นตัวแทน (Representativeness) เอกสารที่พบต้องสามารถใช้แทนหรือเป็นแบบฉบับที่แทนเอกสารประเภทเดียวกันได้ และข้อมูลในเอกสารที่จะนำมาวิเคราะห์นั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่เป็นตัวแทนของประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้ 4) ความหมาย (Meaning) เอกสารต้องมีความชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย โดยการพิจารณาข้อมูลในเบื้องต้นว่าเอกสารที่นำมาพิจารณามีข้อมูลใดที่เป็นนัยสำคัญหรือมีความหมายให้การวิจัย การตีความเอกสารบางประเภทจึงสามารถที่จะตีความทั้งในระดับที่เป็นข้อเท็จจริงและตีความข้อมูลที่เป็นนัยที่ซ่อนแฝงอยู่

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ใช้วิธีการสังเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายเชิงพรรณาเรียงความตามกรอบตัวแปร 7 ด้าน ได้แก่ และเขียนบรรยายเป็นความเรียงและบรรยาย เชิงพรรณาประกอบตาราง ภาพ 1) ความมั่นคงด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ 2) ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ 3) ความมั่นคงด้านอาหารและการเกษตร 4) ความมั่นคงด้านการพัฒนาสังคม 5) ความมั่นคงด้านแรงงานข้ามชาติ 6) ความมั่นคงด้านสุขภาพและสาธารณสุข และ 7) ความมั่นคงด้านการเงิน

สรุปผลการวิจัย

1. ความมั่นคงด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศมหาอำนาจและมิตรประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศในการรับมือและบรรเทาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างบทบาทและภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลก โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาค สร้างความร่วมมือกับต่างประเทศและความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัย ขับเคลื่อนเป้าหมายของแผนย่อยโดยการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ การพัฒนาระบบกำลังสำรอง การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพ การส่งเสริม และพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อการป้องกันประเทศการพัฒนาทางด้านไซเบอร์ และการพัฒนาทักษะบุคลากรทางไซเบอร์ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนางานวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศและการปฏิบัติการทางไซเบอร์ เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงมีความพร้อมต่อการป้องกันประเทศทั้งในมิติการเตรียมกำลัง การใช้กำลังและการผนึกกำลัง จึงมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565 ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เน้นให้ประเทศชาติมีความมั่นคงปลอดภัย มีความสงบเรียบร้อยมีความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ อยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรม การเคารพความหลากหลาย และหลักธรรมาภิบาล มีความพร้อมเผชิญเหตุ และรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงในทุกมิติทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง เป็นภูมิคุ้มกันให้ประชาชนอยู่ดีกินดี และมีความสุข ส่งเสริมการบริหารและการพัฒนาประเทศในทุกด้าน (Office of the National Economic and Social Development Council, 2021)

2. ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ ประเทศไทยสร้างความมั่นคงในการควบคุมและป้องกันการระบาด และการผ่อนคลายมาตรการปิดสถานที่และการเดินทางที่ผ่านมาในปี 2563 ซึ่งสร้างความเชื่อมั่น ต่อการรับมือกับ

สถานการณ์หากมีการระบาดระลอกที่ 2 การเบิกจ่ายภายใต้กรอบงบประมาณโดยเฉพาะ งบลงทุน และแรงขับเคลื่อนจากมาตรการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภาครัฐ การปรับตัวดีขึ้นของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลกในปี 2564 การเพิ่มศักยภาพและยกระดับผลผลิตทางการผลิต ทั้งในภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ให้สอดคล้องกับภูมิทัศน์โลกและประเทศไทยที่เปลี่ยนแปลงไปหลังการระบาดของโควิด 19 สิ้นสุดลง การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล ผ่านการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยี และการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในสาขา การผลิตที่มีศักยภาพ เพื่อยกระดับโครงสร้างการผลิตให้เข้าสู่ยุคสมัยใหม่ การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์เพื่อรองรับภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (Wimonsiri, 2021 ด้านเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่าแต่ละรัฐเกิดการพึ่งพาหวั่นกันมากขึ้นก่อให้เกิดการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศและระหว่างภูมิภาคที่ส่งเสริมให้แต่ละประเทศได้มีปฏิสัมพันธ์ด้านการค้าและการลงทุนข้ามชาติ (Netatat, 2021) วิเคราะห์ความมั่นคงเศรษฐกิจในช่วงระหว่างการแพร่ระบาดของไวรัส คือ การแพร่ระบาดจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่อ่อนแอของจีนในปลายปี 2019 1) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาค คือ อุปสงค์และการผลิตลดลงอย่างรวดเร็ว การลงทุน การบริโภค และการส่งออกได้รับผลกระทบ การว่างงานเพิ่มขึ้นในระยะเวลาอันสั้นและราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น 2) ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมขนาดกลาง คือ อุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบ เช่น อาหารและเครื่องดื่มการท่องเที่ยว การขนส่งและการฝึกอบรมการศึกษาได้รับผลกระทบหนักที่สุด ส่วนอุตสาหกรรมยาการรักษาพยาบาลและเกมออนไลน์ได้รับประโยชน์ 3) ผลกระทบต่อเอกชนขนาดเล็ก คือ บริษัทเอกชน ธุรกิจขนาดเล็ก พนักงานเงินเดือนและแรงงานได้รับความเสียหายมากขึ้น 4) ผลกระทบต่อตลาดทุน ตลาดตราสารหนี้ระยะสั้น, Bear Market (ยกเว้นยาและความบันเทิงออนไลน์) แต่ในระยะกลางขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานและ 5) แนวโน้มทางเศรษฐกิจผลกระทบระยะยาว การดูแลของรัฐบาลจะโปร่งใสมากขึ้น การใช้ Smart Products ในการดำรงชีวิต การพัฒนาแบบออนไลน์ โอกาสพบเจอในความเสี่ยงหรือการสร้างรูปแบบใหม่ ๆ ในรายงานคาดการณ์เศรษฐกิจโลกฉบับล่าสุดของ IMF จะปรับคาดการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนจากร้อยละ 2 ขึ้นเป็นร้อยละ 6 รายงานการวิจัยล่าสุดของ UBS พบว่าการแพร่ระบาดของไวรัสไม่ได้ทำให้เศรษฐกิจโลกชะลอตัว หากสามารถหยุดการแพร่ระบาดได้สำเร็จ คาดว่าเศรษฐกิจจะฟื้นตัวและกลับมาเติบโตได้อีกในไม่กี่ไตรมาสข้างหน้า เนื่องจากอุปสงค์ที่กลับมาฟื้นตัวและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล รายงาน UBS ชี้ให้เห็นว่า การลงทุนระยะยาว หุ่นในเอเชีย (ไม่รวมญี่ปุ่น) ลดลงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในอดีต และหากการคาดการณ์เปรียบเทียบกับไวรัสโคโรนาที่มีผลกระทบระยะสั้นนั้นเกิดขึ้นจริง การลดลงครั้งนี้จะเป็นโอกาสในการซื้อหุ้นตอนราคาคงต่ำ ผลกระทบเหล่านี้ส่งผลต่อการสร้างความมั่นคงประเทศไทยเป็นอย่างมาก (Office of Commercial Affairs, Royal Thai Consulate-General, Kunming, 2020)

3. ความมั่นคงด้านอาหารและการเกษตร ประเทศไทยมีโครงการสนับสนุนให้แรงงานที่กลับบ้านให้เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่กำลังกลับมาทำเกษตรกรรมยั่งยืนในครอบครัวและชุมชน เพราะเกษตรกรรมยั่งยืนกำลังเป็นคำตอบของการเปลี่ยนผ่านสังคม มีเครือข่ายเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์สามารถยืนหยัดผลิตสร้างความมั่นคงอาหารในระดับครัวเรือนและชุมชนไว้ได้ สร้างฐานความมั่นคงอาหารของครัวเรือนและชุมชนที่เข้มแข็ง และเชื่อมโยงระบบการผลิต การกระจาย อาหารผ่านตลาด “สีเขียว” ทั้งในท้องถิ่นในเมือง และต่างชาติ และเชื่อมต่อไปสู่ผู้บริโภคได้ตรงแม้เศรษฐกิจจะตกต่ำจากวิกฤตโควิด แต่กลไกความมั่นคงอาหารของท้องถิ่นยังคงทำงานอย่างเข้มแข็ง ชุมชนสามารถพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ และใช้พันธุ์พืชอาหารพื้นบ้านตามความเหมาะสมทางนิเวศ เศรษฐกิจ และสังคม ชุมชนจึงจะมีความมั่นคงอาหารที่ยั่งยืนได้ มีความมั่นคงทางอาหารจากธรรมชาติ สร้างความมั่นคงอาหารในบ้าน นา สวน เช่น ปลูกผักหลังบ้าน หรือแซมในแปลงนา โดยจะต้องพัฒนาหรือจัดหาเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่นมาปลูก และหาแนวทางสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น การแปรรูป หรือหาช่องทางทางการขายผลผลิตให้ท้องถิ่นเพื่อยกระดับรายได้ให้มากขึ้น (Boonchai, 2020)

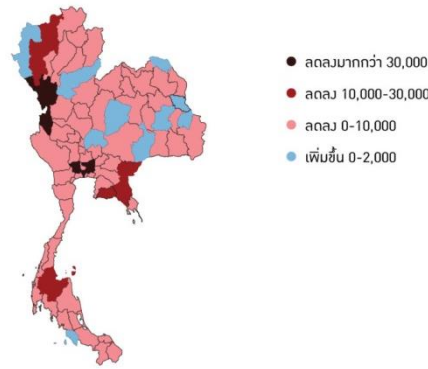
4. ความมั่นคงด้านการพัฒนาสังคม ประเทศไทยสร้างความมั่นคงในการใช้กลไกการช่วยเหลือผ่านเครือข่ายมูลนิธิ NGOs ที่ทำงานใกล้ชิดกับชุมชนและมักไปช่วยเหลือได้รวดเร็วและผ่านอาสาสมัคร พัฒนาสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ให้เข้าถึงกลุ่มนี้มากขึ้น โดยในระยะยาวมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ด้อยโอกาสในชุมชนและพื้นที่ต่าง ๆ จะทำให้การช่วยเหลือ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้นและทันทั่วถึงที่เมื่อมีภาวะวิกฤตต่าง ๆ เกิดขึ้น นอกจากนี้ ในการตอบสนองความต้องการให้ได้รับเงินช่วยเหลือหรือเบี้ยยังชีพเพิ่มเติม สำหรับกลุ่มด้อยโอกาสหรือเปราะบางที่ขาดทุนมากเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็กเล็ก ในบางพื้นที่อาจเพิ่มเติมให้เขาจากที่ได้รับจากบัตรสวัสดิการของรัฐได้ โดยอาจเปิดโอกาสให้คนเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือมากขึ้นผ่านกลไกภาษีโดยตรงหรือการจ่ายให้โดยตรงจากผู้ที่ต้องการบริจาคให้ถึงกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในฐานข้อมูลของรัฐอยู่แล้ว (หรือผ่านกลไกที่มีอยู่แล้วเช่นการจ่ายสิทธิประโยชน์ ผ่านบัตรผู้สูงอายุและผู้พิการ) โดยผู้ให้อาจยินดีโอนสิทธิที่ตนเองได้รับให้กับผู้รับที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ทราบชัดเจน ทำให้เป็นระบบการโอนสิทธิถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง (direct transfer payment) ด้วยความสมัครใจ ซึ่งอาจทำเป็นระบบยินยอมปีต่อปีโดยที่ระบบนี้รัฐไม่ได้ใช้งบประมาณเพิ่มเติมแต่ผู้ด้อยโอกาสได้รับเบี้ยยังชีพเพิ่มตามที่ต้องการ (Kittipraphat, et al, 2021)

5. ความมั่นคงด้านแรงงานข้ามชาติ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย ถูกกำหนดกรอบแนวทางให้ยึดโยงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ร่วมกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558 - 2564) ในปัจจุบันนี้สถานการณ์ของโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตามกระแสของโลกาภิวัตน์ ประเทศไทย ซึ่งยังคงจำเป็นจะต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานจากสัญชาติเมียนมา กัมพูชา และลาว ที่เข้ามาทดแทนความต้องการแรงงานในตลาดแรงงานที่ใช้ทักษะต่ำ และเป็นงานในประเภท 3 D ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันส่งเสริม ฝักระวัง และป้องกันการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เกิดความสมดุล และสร้างเสถียรภาพให้กับสถานประกอบการ ธุรกิจ ประเทศ รวมถึงระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ให้เดินหน้าต่อไปได้อย่างยั่งยืน (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Labor, 2021) ฝ่ายความมั่นคงต้องเพิ่มความเข้มงวดในพื้นที่ชายแดน สกัดการลักลอบเข้าประเทศจากปัจจุบันจนถึงครบกำหนดการต่ออายุใบอนุญาตทำงานต้นปี 2564 เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางสุขภาพในประเทศไทย จากการที่ประเทศไทยกำลังอยู่ในขั้นตอนเปิดพรมแดนให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวรอบต่อไปอยู่ในขณะนี้นอกจากจะเปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวทุกคนที่ประสงค์จะอยู่ในประเทศไทยได้ลงทะเบียนและขอใบอนุญาตทำงานแล้ว แต่ยังมีประเด็นของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านที่รับรู้ว่าเป็นประเทศไทยกำลังต่ออายุแรงงานต่างด้าวไปอีกเกือบ 2 ปีจึงเป็นแรงจูงใจให้แรงงานต่างด้าวทั้งที่เคยมาทำงานในประเทศไทยมาก่อนและรู้จักช่องทางเข้ามาในประเทศไทย (อาจจะรู้จักนายจ้างหรือนายหน้าเก่า) แอบลักลอบเข้าไทยตามช่องทางด้านธรรมชาติโดยไม่ได้ผ่านกระบวนการตรวจโรค Covid-19 ตามเงื่อนไขของรัฐบาลไทย เป็นกลุ่มที่ต้องระมัดระวังอย่างเข้มงวดเพราะมีความเสี่ยงสูงที่จะเป็นที่มาของการแพร่เชื้อ Covid-19 รอบสองในไทยได้ ลดต้นทุนมาตรการกักตัว และเพิ่มจำนวนการรองรับการกักตัวสำหรับแรงงานต่างด้าวที่จะกลับมาทำงานในประเทศ ตามข้อเสนอการกักตัวสำหรับประเทศไทยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเข้าแรงงานให้ได้มาก ป้องกันและลดแรงจูงใจในการลักลอบเข้าประเทศ ลดความเสี่ยงการแพร่ระบาดจากกลุ่มที่ลักลอบเข้าประเทศ แรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน 3 ประเทศที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2539 จากจำนวนไม่ถึงแสนคนในปีดังกล่าว ปัจจุบันนี้มีแรงงานกลุ่มนี้มากกว่า 3 ล้านคนทำงานกระจายอยู่ทั่วประเทศเกือบทุกจังหวัด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนแรงงานต่างด้าวก่อนและหลัง Covid-19 ระบาดรายจังหวัด
ที่มา: (Chalamwong & rattanaprathetphong, 2021)

แรงงานเหล่านี้ต้องพึ่งเงินออมของตัวเอง และได้รับคำยืนยันจากนายจ้างว่าให้รองานเมื่อ ศบค. ผ่อนผันให้เปิดกิจการ โดยกลุ่มที่เปราะบางที่สุดเป็นกลุ่มที่ 2 และ 3 ที่ส่วนมากเป็นลูกจ้างรายวัน ไม่มีสัญญาจ้างอย่างเป็นทางการจึงต้องอยู่ด้วยตัวเองอย่างประหยัด อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดปัญหาการระบาดของ Covid-19 ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทย ซึ่งพบผู้ป่วยเป็นรายแรก ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาการระบาดของโควิด-19 ที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละเดือน ประเทศไทยประกาศใช้มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดอย่างเข้มข้น ผ่านการประกาศใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉินเป็นหลักมาตรการต่าง ๆ ตั้งแต่ประกาศสั่งปิดกิจการและสถานที่เสี่ยงชั่วคราว ประกาศห้ามประชาชนออกนอกเคสสถานทั่วประเทศ และประกาศห้ามทุกสายการบินเดินทางมาประเทศไทย เป็นต้น จากมาตรการสั่งปิดสถานที่เสี่ยง 26 ประเภทและห้ามสายการบินเข้าประเทศส่งผลกระทบต่อสถานประกอบการและการจ้างงานในสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องอย่างรุนแรง หลายหน่วยงานประเมินว่าแรงงานไทยเสี่ยงที่จะตกงานมากกว่า 8 ล้านคนภายในปี 2563 นี้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบจำนวนแรงงานต่างด้าวก่อนและหลัง Covid-19 ระบาด

		ธ.ค. 62	มี.ย. 63	เปลี่ยนแปลง	อัตราการเปลี่ยนแปลง
มาตรา 59		2,844,375	2,372,708	-471,667	-16.6%
	ตลอดชีพ	241	241	0	0.0%
	ประเภททั่วไป	121,710	110,671	-11,039	-9.1%
	นำเข้าตาม MOU	1,005,848	992,756	-13,092	-1.3%
	รวมพิสูจน์สัญชาติ/มถิ กรม.	1,716,576	1,269,040	-447,536	-26.1%
	พิสูจน์สัญชาติคนเหลือ	708,660	3,029	-705,631	-99.6%
	พิสูจน์สัญชาติปรับปรุงทะเบียนประวัติ	1,007,916	1,266,011	258,095	25.6%
มาตรา 62	ส่งเสริมการลงทุนและกฎหมายอื่นๆ	47,295	44,522	-2,773	-5.9%
มาตรา 63	ชนกลุ่มน้อย	47,715	42,555	-5,160	-10.8%
มาตรา 64	คนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับหรือตามฤดูกาล	65,991	-	-65,991	-100.0%
รวม		3,005,376	2,459,785	-545,591	-18.2%

ที่มา: (Chalamwong & rattanaprathetphong, 2021)

ตารางที่ 2 ประเมินรายการค่าใช้จ่ายแรงงานข้ามชาติ

1) ค่าห้องพัก	1,500-2,000 บาท/เดือน	หรือ	50-70 บาท/วัน
2) ค่าน้ำค่าไฟ	600-1,000 บาท/เดือน	หรือ	20-33 บาท/วัน
3) ค่าอาหาร	2,400-3,000 บาท/เดือน	หรือ	80-100 บาท/วัน
4) ค่ายา/ค่าเสื้อผ้า	300-400 บาท/เดือน	หรือ	10-20 บาท/วัน
5) ค่าใช้จ่ายจำเป็นอื่นๆ	300-400 บาท/เดือน	หรือ	10-14 บาท/วัน
รวม	5,100-7000 บาท/เดือน	หรือ	170-247 บาท/วัน

ที่มา: (Chalamwong & rattanaprathetphong, 2021)

6. ความมั่นคงด้านสุขภาพและสาธารณสุข ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งด้านความมั่นคงด้านสุขภาพ (Health security) เป็นอันดับที่ 6 จากทั้งหมด 195 ประเทศ และเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศเดียวที่ถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่หนึ่งของโลก และอันดับที่ 1 ในเอเชีย โดยการจัดอันดับนี้ประเมินจากเกณฑ์ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การป้องกันโรค 2) ความสามารถในการตรวจจับโรคและรายงานที่รวดเร็ว 3) การตอบโต้ที่รวดเร็ว 4) มีระบบสุขภาพที่เข้มแข็ง 5) มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาศักยภาพของประเทศ มีแผนงบประมาณด้านป้องกันควบคุมโรคและดำเนินงานตามแนวปฏิบัติสากล และ 6) มีความเสี่ยงต่อภัยคุกคามด้านชีวภาพต่ำ นอกจากนี้กลยุทธ์ในการสื่อสารของกระทรวงสาธารณสุขตลอดระยะเวลาที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 เป็นการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนมีพฤติกรรมป้องกันโรคและภัยสุขภาพเป็นไปอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง เพื่อลดเชื้อโรคและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) ซึ่งเป็นมาตรการที่ใช้ได้ผลเป็นอย่างดีในสภาวะที่มีการระบาดของโรคติดต่อที่สามารถแพร่กระจายผ่านการสัมผัสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ติดเชื้อ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประชาชนสามารถจดจำและนำไปปฏิบัติ ทำให้มีพฤติกรรมป้องกันโรคในระดับสูง (Mosarasok, 2021) มีผลกระทบและส่งผลต่อความมั่นคงระหว่างประเทศทั้งระยะสั้น ระยะกลางจนถึงระยะยาวจากการวิเคราะห์ย้อนหลังในเหตุการณ์แพร่เชื้อโรคระบาดของ 10 ประเทศทั่วโลกและองค์การอนามัยโลกประกาศภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศทั้ง 5 ครั้งนั้นสามารถสรุปผลวินิจฉัยขั้นต้นได้ดังนี้ 1) การแพร่ระบาดส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่ออุปทานระยะสั้น และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการเงินในระยะยาว ข้อดีของผลกระทบ คือ รุนแรงในระยะสั้น แต่ไม่ยั่งยืนและเศรษฐกิจอาจจะฟื้นกลับคืนมาได้เมื่อได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล คาดว่าหากเกิดการแพร่ระบาดสูงที่สุดหลังจากควบคุมการแพร่ระบาดได้แล้ว ผลกระทบของการแพร่ระบาดจะต่อลงทุนและการส่งออก (Office of Commercial Affairs, Royal Thai Consulate-General, Kunming, 2020)

7. ความมั่นคงด้านการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยสร้างความมั่นคงและให้ความสำคัญมากกับการลดปัญหานี้ครัวเรือน เพื่อให้คนไทยมีเงินออมที่เพียงพอและวางแผนทางการเงินได้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดที่ทุกคนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และจะช่วยให้เราก้าวข้ามช่วงเวลาที่ยากเย็นอย่างคราวนี้และในทุกสถานการณ์ในอนาคต สุขภาพกาย สุขภาพใจ และความมั่นคงทางการเงินทั้งภายในและต่างประเทศเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญที่สุด (Bank of Thailand, 2020) ประเทศไทยมามาตรการสร้างความมั่นคงทางการเงินและสนับสนุนผู้ประกอบการให้รับมือกับการแพร่ระบาด 1) นครปักกิ่ง นครเซี่ยงไฮ้เมืองซูโจวออกมาตรการต่อต้านการแพร่ระบาดและสนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs รัฐบาลท้องถิ่นเมืองซูโจวได้ประกาศ “สิทธิประโยชน์ 10 ข้อในการสนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs” รวมทั้งมาตรการสนับสนุนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรการเพิ่มการสนับสนุนทางการเงิน 2) มาตรการความมั่นคงของกลุ่มพนักงานและ 3) มาตรการการลดภาระหน้าที่ของภาคธุรกิจธนาคารต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องให้การสนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs เพื่อให้แน่ใจว่ามูลค่าสินเชื่อของผู้ประกอบการขนาดเล็กในปี 2020 จะสูงกว่าในปี 2019 และสถาบันการเงินจะไม่ดปล่อยเงินกู้โดยไม่มีความเสี่ยงอันสมควร งดให้สินเชื่อต่อเนื่อง และลดวงเงินสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดอย่างหนักและหากผู้ประกอบการมีโอกาสในการพัฒนาแต่ติดขัดอุปสรรคชั่วคราว โดยจะลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เดิมลงมากกว่า 10% ให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีอุปสรรคด้านเงินทุน สำนักงานรัฐบาลเทศบาลนครปักกิ่งได้ประกาศ “มาตรการเพื่อสนับสนุนการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา” โดยเสนอว่าผู้ประกอบการที่ประสบปัญหาในการดำเนินกิจการชั่วคราวเนื่องจากผลกระทบของการแพร่ระบาด แต่มีแนวโน้มจะพัฒนาธุรกิจต่อไปได้นั้นจะต้องไม่กู้เงินโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ไม่ขอต่ออายุสินเชื่อ และไม่ขอลดวงเงินสินเชื่อ นอกจากนี้ รัฐบาลเซี่ยงไฮ้ยังได้จัดงานแถลงข่าวเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ซึ่งระบุคณะกรรมการเทศบาลเซี่ยงไฮ้และรัฐบาลท้องถิ่น จะใช้มาตรการ 4 ข้อเพื่อลดภาระของกิจการ กล่าวคือ 1) ประกาศใช้นโยบายการคืนเงินประกันการว่างงาน 2) เลื่อนการปรับฐานการชำระเงินประกันสังคม 3) สามารถขยายเวลาการชำระเงินประกันสังคม และ 4) ประกาศใช้นโยบายให้เงินสนับสนุนค่าฝึกอบรม ทั้งนี้ นโยบายการคืนเงินประกันการว่างงานและเลื่อนการปรับฐานการชำระเงินประกันสังคม

จะช่วยลดภาระให้กับธุรกิจได้ถึง 12.7 พันล้านหยวน ธนาคารกลางและ 5 หน่วยงานด้านการเงินร่วมมือกันประกาศ มาตรการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงิน เพื่อต่อสู้กับโรคระบาด ธนาคารกลางแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (PBOC) ร่วมมือกับกระทรวงการคลัง คณะกรรมการกำกับดูแลการธนาคารและการประกันภัยแห่งประเทศจีน (China Banking and Insurance Regulatory Commission : CBIRC) คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์แห่งประเทศจีน (China Securities Regulatory Commission: CSRC) และสำนักงานบริหารเงินตราต่างประเทศ ประกาศ สนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงินเพื่อป้องกันและควบคุมไวรัสโคโรนาโดยตามประกาศมีมาตรการดังนี้ 1) มาตรการรักษาเงินทุนหมุนเวียนให้เพียงพอ 2) มาตรการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินอย่างเหมาะสม 3) มาตรการรักษาความปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน 4) มาตรการสร้าง “เส้นทางสีเขียว” และ 5) มาตรการเสริมสร้างความเป็นผู้นำด้านระบบทางการเงินเป็นต้น แล้วยังสนับสนุนให้สถาบันการเงินลดอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมอย่างเหมาะสม ปรับปรุงนโยบายการต่ออายุสินเชื่อ และปรับปรุงการบันทึกเครดิตที่ค้างชำระอย่าง สมเหตุสมผลเพื่อลดผลกระทบจากไวรัสโคโรนา (Office of Commercial Affairs, Royal Thai Consulate-General, Kunming, 2020)

อภิปรายผลการวิจัย

การสังเคราะห์เชิงเอกสารความมั่นคงในสถานการณ์ความมั่นคงระหว่างประเทศภายหลังการระบาด COVID-19 ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ

1. ความมั่นคงด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาครัฐมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ ประเทศมหาอำนาจและมิตรประเทศ ร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศในการรับมือและบรรเทาผลกระทบจาก การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 อย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างบทบาทและภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลก โดยเฉพาะใน เรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับอนุภูมิภาคและระดับภูมิภาค สร้างความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ ส่งเสริม นวัตกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ การวิจัยและพัฒนาเพื่อการป้องกันประเทศ การ พัฒนาทางด้านไซเบอร์ และรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงในทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง เพื่อ สร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนอยู่ดีกินดี และมีความสุข ส่งเสริมการบริหารและการพัฒนาประเทศในทุกด้าน จะเห็นได้ ว่าการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ก่อให้เกิดการสร้างกระบวนการคิดใหม่ที่เปลี่ยนไปจากเดิม (Paradigm Shift) ที่เริ่มต้นตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ระดับสังคมระดับประเทศ อันส่งผลให้ความมั่นคงของโลกเปลี่ยนแปลงไป จากเดิม ซึ่ง National Defense Academy (2022) กล่าวว่ามีความจำเป็นที่ประเทศไทยรวมถึงกองทัพไทยต้อง แสวงหาแนวทางการรับมือกับความมั่นคงระหว่างประเทศใหม่ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปหลังสถานการณ์การแพร่ ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ให้ครอบคลุมทุกมิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม (Social) มิติด้านเทคโนโลยี (Technological) มิติด้านเศรษฐกิจ (Economic) มิติด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) มิติด้านการเมือง (Political) รวมถึงมิติด้านการทหาร (Military)

2. ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ รัฐสร้างความมั่นคงในการควบคุมและป้องกันการระบาดและการผ่อนคลาย มาตรการปิดสถานที่และการเดินทางสร้างความเชื่อมั่นต่อการรับมือกับสถานการณ์หากมีการระบาดแต่ละรัฐ อีกทั้งใน ด้านเศรษฐกิจ วิกฤตการระบาดของโรคติดต่อมีผลกระทบเชิงลบอย่างชัดเจนต่อภาพรวมเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ปัญหาโรคระบาดเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ (Smith, 2019) ซึ่งภาครัฐควรมีแผนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ชัดเจนและสอดคล้องกับภูมิทัศน์ใหม่ของโลกหลังวิกฤตโควิด 19 จบลง รวมถึงการปรับตัวของภาคประชาชนและภาคธุรกิจ การทำงานของธนาคารแห่งประเทศไทยที่สอดคล้องกับเทรนด์ เหล่านี้อีกด้วย

3. ความมั่นคงด้านอาหารและการเกษตร รัฐสร้างฐานความมั่นคงอาหารของครัวเรือนและ ชุมชนที่เข้มแข็ง และเชื่อมโยงระบบการผลิต การกระจาย อาหารผ่านตลาด “สีเขียว” ทั้งในท้องถิ่นและในเมือง ซึ่ง

ประเทศไทยได้กำหนดให้ “นโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก” เป็นหนึ่งในเครื่องมือขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้ชาวต่างชาติมีความเข้าใจที่ถูกต้องชื่นชม และนิยมอาหารไทยในวงกว้าง รวมทั้งขยายโอกาส และช่องทางธุรกิจแก่กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise : SMEs) ด้านอาหารของประเทศไทยในตลาดต่างประเทศ ตลอดจนเป็นการกระตุ้นความนิยมอาหารไทยในต่างประเทศอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยมีผลการดำเนินโครงการตามประเภทกิจกรรม แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) การสาธิตและแข่งขันทำอาหารไทย 2) การเพิ่มขีดความสามารถพ่อครัวและแม่ครัวไทย 3) การส่งเสริมความร่วมมือกับสถาบันอาหารในต่างประเทศ และ 4) การเผยแพร่อาหารไทยผ่านสื่อออนไลน์ (The Secretariat of the Cabinet, 2021)

4. ความมั่นคงด้านการพัฒนาสังคม ภาครัฐให้ความช่วยเหลือชุมชนหรือเปื่อยยังชีพเพิ่มเติม สำหรับกลุ่มด้อยโอกาสหรือเปราะบางที่ขัดสนมากเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็กเล็ก ในบางพื้นที่ ซึ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เลวร้ายต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาด จะเริ่มดีขึ้นในหลายประเทศ แต่ยังมีหลายประเทศที่มีความกังวลต่อการกลับมาแพร่ระบาด หลายประเทศทั่วความพยายามที่จะพัฒนาวัคซีนให้สำเร็จโดยเร็ว ส่งผลต่อความมั่นคงด้านการพัฒนาสังคม และการเมืองโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การแพร่ระบาดยังก่อให้เกิดแนวความคิดและพฤติกรรมของประชาคมโลกที่เปลี่ยนไปจากเดิม และบางพฤติกรรมจะคงอยู่อย่างถาวรแบบความปกติในรูปแบบใหม่ (New Normal) ในสังคมอันส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางสังคมของโลกที่เปลี่ยนไปจากเดิม จึงต้องแสวงหาแนวทางในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats) ที่สร้างผลกระทบต่อความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งในระดับโลก รวมถึงประเทศไทย อีกทั้งประเทศไทยยังไม่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่กระจายไปอย่างรวดเร็ว กิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ การประกาศปิดห้างสรรพสินค้าและสถานประกอบการหลาย ๆ ประเภททำให้หลาย ๆ ประเทศรวมถึงประเทศไทยตัดสินใจประกาศปิดประเทศ (Lock Down) เพื่อลดการพบปะของผู้คนในสังคม (Haber, 2003)

5. ความมั่นคงด้านแรงงานข้ามชาติ ภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันส่งเสริม ฝึกระวัง และป้องกันการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยในทุก ๆ ด้าน เพราะการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของเชื้อไวรัสและโรคระบาดในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ปัญหาที่ยากต่อการจัดการและควบคุมโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่จึงกลายเป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึงในทางระหว่างประเทศในฐานะของภัยคุกคามความมั่นคงของรัฐโดยเฉพาะ ความมั่นคงด้านแรงงานข้ามชาติ (McInnes, 2020)

6. ความมั่นคงด้านสุขภาพและสาธารณสุข ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งด้านความมั่นคงด้านสุขภาพ (Health security) เป็นอันดับที่ 6 จากทั้งหมด 195 ประเทศ และเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศเดียวที่ถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่อบอุ่นของโลก และอันดับที่ 1 ในเอเชียทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขประเทศไทยได้บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ ประชุมหารือและจัดทำคู่มือการปฏิบัติตามมาตรการผ่อนปรนกิจการและกิจกรรม เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สำหรับประเภทกิจการและกิจกรรม กลุ่มที่ 1 เพื่อให้ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการ ได้ใช้เป็นแนวทางและเงื่อนไขในการประกอบกิจการและการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อการดำรงมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างต่อเนื่องและให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นโอกาสให้ประชาชน ผู้ประกอบการ และ ผู้ให้บริการ ได้ปรับตัวในการดำรงชีวิตและดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับวิถี

ใหม่ (New Norm) ถึงแม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จะสิ้นสุดหรือยุติไปแล้วก็ตาม (Ministry of Health, 2564)

7. ความมั่นคงด้านการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยสร้างความมั่นคงและให้ความสำคัญมากกับการลดปัญหานี้ครัวเรือน มีมาตรการสร้างความมั่นคงทางการเงินและสนับสนุนผู้ประกอบการให้รับมือกับการแพร่ระบาดสต็อก (Stock, 2018) ได้สนับสนุนแนวคิมาตรการสร้างความมั่นคงทางการเงินและสนับสนุนผู้ประกอบการให้รับมือกับการแพร่ระบาด คือ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่กระจายไปอย่างรวดเร็ว กิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ การประกาศปิดห้างสรรพสินค้าและสถานประกอบการหลาย ๆ ประเภททำให้หลาย ๆ ประเทศ มีมาตรการควบคุมจำกัดการเดินทาง รวมถึงการยกเลิกกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ การประกาศปิดห้างสรรพสินค้าและสถานประกอบการหลาย ๆ ประเภทที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ รวมถึงการให้ทำงานที่บ้านเพื่อเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ตามนโยบายอยู่บ้านหยุดเชื้อเพื่อชาติมาตรการดังกล่าวแม้จะส่งผลดีต่อการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ส่งผลกระทบในทางกลับกันต่อภาคการท่องเที่ยวและภาคการส่งออก ให้ลดลงอย่างมาก ซึ่งสุดท้ายได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากเศรษฐกิจไทยต้องพึ่งพาการส่งออกและการท่องเที่ยวให้กับต่างชาติเป็นหลักโดยการส่งออกและการท่องเที่ยวคิดเป็นสัดส่วนถึง 67% ของ GDP และผลกระทบด้านสภาพสังคมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงระหว่างประเทศส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและองค์กรทั้งไทยและต่างประเทศลดน้อยลง ซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการช่วยเหลือผ่านการกระทำลดน้อยลง ส่งผลให้ความสามัคคีในองค์กรลดน้อยลงไปด้วย มีกิจกรรมสนทนากันต่าง ๆ ในองค์กรร่วมกันลดน้อยลง ซึ่งกิจกรรมในองค์กรจะช่วยให้พนักงานได้ผ่อนคลายจากการทำงาน อีกทั้งยังช่วยลดความตึงเครียดให้พนักงานอีกด้วย เกิดการแบ่งกลุ่มในการทำงานและการไว้วางใจ ซึ่งสภาพสังคมที่มีความไม่ไว้วางใจกันก็จะเกิดการขัดแย้งภายในองค์กร ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1. ด้านความมั่นคงด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ** ภาครัฐควรมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนระหว่างประเทศร่วมกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชนเพื่อรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงในทุกมิติทุกรูปแบบ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนอยู่ดีกินดี และมีความสุขอย่างยั่งยืน
- 2. ด้านความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ** ภาครัฐควรสร้างความมั่นคงในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานด้านเศรษฐกิจของรัฐที่เข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ วิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักลงทุนระหว่างประเทศมีความมั่นใจในการลงทุน
- 3. ด้านความมั่นคงด้านอาหารและการเกษตร** รัฐควรสร้างกำหนดกรอบนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงด้านอาหารและการเกษตรแห่งชาติ วางนโยบายและแผนการบริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนมีอาหารเพียงพอในการบริโภค และส่งออกระหว่างประเทศอย่างเพียงพอเพียง
- 4. ด้านความมั่นคงด้านการพัฒนาสังคม** ภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือประชาชนกลุ่มด้อยโอกาสหรือเปราะบางด้วยความโปร่งใสและทัดเทียม เพื่อสร้างความมั่นคงด้านการพัฒนาสังคม และการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในการพัฒนาสังคมโดยองค์การระหว่างประเทศที่สำคัญระดับโลก
- 5. ด้านความมั่นคงด้านแรงงานข้ามชาติ** ภาครัฐ เอกชน และประชาชนควรร่วมมือกันส่งเสริม เฝ้าระวัง และป้องกันแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย และบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด
- 6. ด้านความมั่นคงด้านสุขภาพและสาธารณสุข** ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือด้านสุขภาพและสาธารณสุขในวาระแห่งชาติเพื่อสร้างเสริมสุขภาพระหว่างประเทศและกลไกสุขภาพกับหน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสุขภาพโลก

7. ด้านความมั่นคงด้านการเงิน ภาครัฐ เอกชนและธนาคารแห่งประเทศไทยควรสนับสนุนให้ความร่วมมือทางการเงินระหว่างประเทศผ่านสถาบันถาวร สนับสนุนให้มีการค้าระหว่างประเทศขยายตัวอย่างสมดุล
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบต่อความมั่นคงในสถานการณ์ความมั่นคงระหว่างประเทศ
2. ควรศึกษาการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสถานการณ์ความมั่นคงระหว่างประเทศ
3. ควรศึกษาความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองโลกในสถานการณ์ความมั่นคงระหว่างประเทศ
4. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงระหว่างประเทศภายหลังการระบาด COVID-19

References

- Bank of Thailand (2020). *Thai Debt Relief Mission towards Sustainable Financial Foundation*. Bangkok: Author. (in Thai)
- Chalamwong, Y. & Rattanaprathetphong, S. (2021). *The impact of Covid-19 affecting the management of migrant workers in Thailand*. (2021, September 10) Retrieved from <https://tdri.or.th/2020/08/covid-19-impact-on-migrant-workers/>.
- Morasakul, B. (2564). Knowledge and behavior in preventing COVID-19 of first year (in Thai)
- Pitsuwan, F. (2021). *COVID-19 and International Security Challenged*. (10 September 2564) Retrieved from <https://www.the101.world/covid19-international-security/>. (in Thai)
- Haber, D. (2003). *Health promotion and Aging*. New York: Springer Publishing Company.
- Boonchai, K. (2563). *damage assessment Impact and adaptation of local communities to the COVID-19 pandemic*. Bangkok: Local Community Development Institute. (in Thai)
- Netatat, L. (2021). *Lessons learned on dealing with COVID-19 by ASEAN member states*. Bangkok: Office of the Council of State. (in Thai)
- McInnes, C. (2020). *National Security and Global Health Governance*. London: Palgrave Macmillan.
- Ministry of Health. (2021). *Global Health Action Plan (2021-2027)*. Bangkok : Author. (in Thai)
- National Defence Studies Institute. (2022). *New security in the post-COVID-19 era*. (6 April 2565) Retrieved from <https://sscthailand.org/> nursing students, St Theresa International College and St. Louis College. *Journal of Health Center* 9, 15(37),179. (in Thai)
- Office of the Permanent Secretary, Ministry of Labor. (2021). *4 year government action plan 2019 – 2022 Ministry of Digital Economy and Society*. Bangkok: Office of the Permanent Secretary, Ministry of Labor. (in Thai)
- Office of Commercial Affairs, Royal Thai Consulate-General, Kunming. (2020). *Coping with the economic impact of the novel coronavirus*. China: Royal Thai Consulate-General, Kunming.
- Office of the National Security Council. (2021). *International security situation after Outbreak of the COVID-19 virus*. Bangkok: Office of the National Security Council. (in Thai)
- _____. (2564). *International security situation after the virus outbreak COVID-19*. (2022, April 6) Retrieved from <https://www.nsc.go.th/?p=6974> (in Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2021). *Master Plan under the National Strategy 2018 - 2022*. Bangkok : Office of the National Economic and Social

- Development Council. (in thai)
- _____. (2021). *Master Plan under the National Strategy Issue 01*. Bangkok : Office of the National Economic and Social Development Council. (in thai)
- Wimonsiri, P. (2021). *Guidelines for social development and human security after the COVID-19 era*. Bangkok: Ministry of Social Development and Human Security. (in thai)
- Kittipraphat, S. et al. (2021). *The social impact of the coronavirus outbreak 2019 (COVID-19) and the economic crisis*. Bangkok: Office of the Permanent Secretary, Ministry of Social Development and Human Security. (in thai)
- Scott, J. (1990). *A Matter of Record : Documentary Sources in Social Research*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Smith, K. M. (2019). *Infectious disease and economics : The case for considering multi-sectoral impacts, One Health*.
- Vitamins, S. (2018). *GDP Q4*. (10 September 2564) from <https://www.finnomena.com/stockvitamins/gdp-q4-2018/>.
- The Secretariat of the Cabinet. (2021). *Promoting sustainable security and human security*. Bangkok: The Secretariat of the Cabinet, 2564.

ผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร.ภาคิน โชติเวศย์ศิลป์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เลขที่ 96 ถ.ปรีดีพนมยงค์ ตำบลประตูลี้
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
E-mail: pakin_ch@hotmail.com

